

ROZRUSZYĆ (9) *vb pf*

rozruszyć (9), [**rozdruszyć**].

o *prawdopodobnie jasne* (tak w roz-).

[*inf* rozruszyć.] ◇ *fut* [1 *sg* rozruszę [*zapis*: -e].] ◇ 3 *sg* rozruszy (1). ◇ [2 *pl* rozruszycie.] ◇ *praet* 1 *sg* *m* rozruszyłem (1). ◇ 3 *sg* *m* rozruszył (2). *f* rozruszyła (1). ◇ 2 *pl* *m pers* -ście rozruszyli (1). ◇ 3 *pl* *m pers* rozruszyli (1). ◇ [*imp* 2 *pl* rozdruscie.] ◇ *con* 3 *sg* *m* by rozruszył (1). ◇ *part praet act* rozruszywszy (1).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI w. (dwa z niżej notowanych przykładów).

Zniszczyć, naruszyć, zniweczyć; amovere HistAl; destruere, dissolvere, irritare, facere irritum, removere, solvere PolAnt [w tym: co (8)] (9) :

a. O rzeczach materialnych (5) :

[*W połączeniu szeregowym*: Potym przyjechało wojsko tureckie i szło nad ziemią naszą, jakoby ją mieli podeptać i zwojować i rozruszyć do końca. *ListyPol* I (1541)/176.]

Zwrot: »rozruszyć namioty« = *zwinąć obóz* (1): Wthen czás Alexander zgromádziwfy wielkość ludu wałęcznego [...] / á rozrúfzywfy namioty [*amotis tentoriis*] przyjechał ku rzece która rzeczona iest Oceanus *HistAl* E2.

Przen (2) : pućczyłyćcie. pogani. pyervej wMoldawfka zyemie y rofrvýchily vřota y zlomyly klvcz wřchem ziemiam Chrzeřczyanfky. *LibLeg* 11/55v, 11/56.

a. Zburzyć, rozwalić (2) : *BudBib* 4.Reg 23/7; [Bo tho Christus rzekł: rozdrusczczie wy, alye nye ia. [...]. Aczi sswiadkowie mowly, abi gi slyssely mowiacz: Ia rosrusshe kosciol then. *SprChęd* 53; Wřzákże wyřzek nie rozrúfzyly/ ielzcze lud offiárował y kádził ná wyřzkách. *BudBib* 3.Reg 22/43 (*Linde*); Tákemci muřiał z wielką pracą wřzytko zász rozrúfzyć co iuż włożono było *BusLic* 9].

W przeciwstawieniu: »rozruszyć ... budować« (1): [*Chrystus o sobie*:] Bo iesli co rozrúfzyłem toż zász buduię [*Si enim quae destruxi haec iterum aedifico*] *BudNT Gal* 2/18.

[*Przen*: *BudBib Eph* 2/14; Ten (Christus) iest pokoy náłz/ który vczynił oboie (to iest/ Izraelity y pogány) iednem (albo iednością) y řredni mur ogrodzenia rozrúfzył/ nieprzyiaźń ná ćiele řwem *BudArt* L4v.]

b. O rzeczach niematerialnych (4) : Lecż iefli [...] odmowił [*męż*] iey tego/ tedy rozrúfzył sluby iey/ które ná niey *BudBib Num* 30/8, *Is* 14/27; Kto czyni grzech zdiabłá iest/ gdyż od początku diabeł grzełzy. Ná to fię z-iáwił řyn Boży/ áby rozrúfzył řprawy diabelřkie. *BudNT 1.Ioann* 3/8.

Zwrot: »rozruszyć przymierze« = *foedus facere irritum PolAnt [szyk zmienny]* (1): [*mówi Bóg*:] który nie obrzeże ćiałá napřetku řwego/ wygládzona będzie duřzá oná z ludzi řwych/ (bo) przymierze moje rozrúfzyłá. *BudBib Gen* 17/14; [*GrzegŻarnPos* 1582 674v (*Linde*)].

Synonimy: **a.a.** rozborzyć, rozmiotać, rozrzucić.

Formacje współrdzenne cf RUSZAĆ.

Cf **ROZRUSZENIE, ROZRUSZONY**